

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Mahetoidu turg meil ja mujal

Merit Mikk

meritoko@gmail.com

28.11.2016

Tartu

Miks mahetoitu ostetakse?

- ▶ **Tervis** (peamiselt pestitsiidijääkide ja sünteetiliste lisaainete puudumisega seonduvalt)
- ▶ Keskkond
- ▶ Maitse
- ▶ Loomade heaolu
- ▶ GMO-vaba
- ▶ Soov toetada kohalikke mahetootjaid

Tarbijauuringud näitavad, et Eestis ostavad tarbijad mahetoitu peamiselt seetõttu, et see on tervislik, olulisteks ostupõhjusteks on ka mahetoidu hea maitse ja keskkonnakaitse

The background features abstract, overlapping green geometric shapes in various shades, primarily on the right side, creating a modern and dynamic feel. The text is positioned on the left side of the page.

Mahetootmine ja mahetoidu turg MUJAL

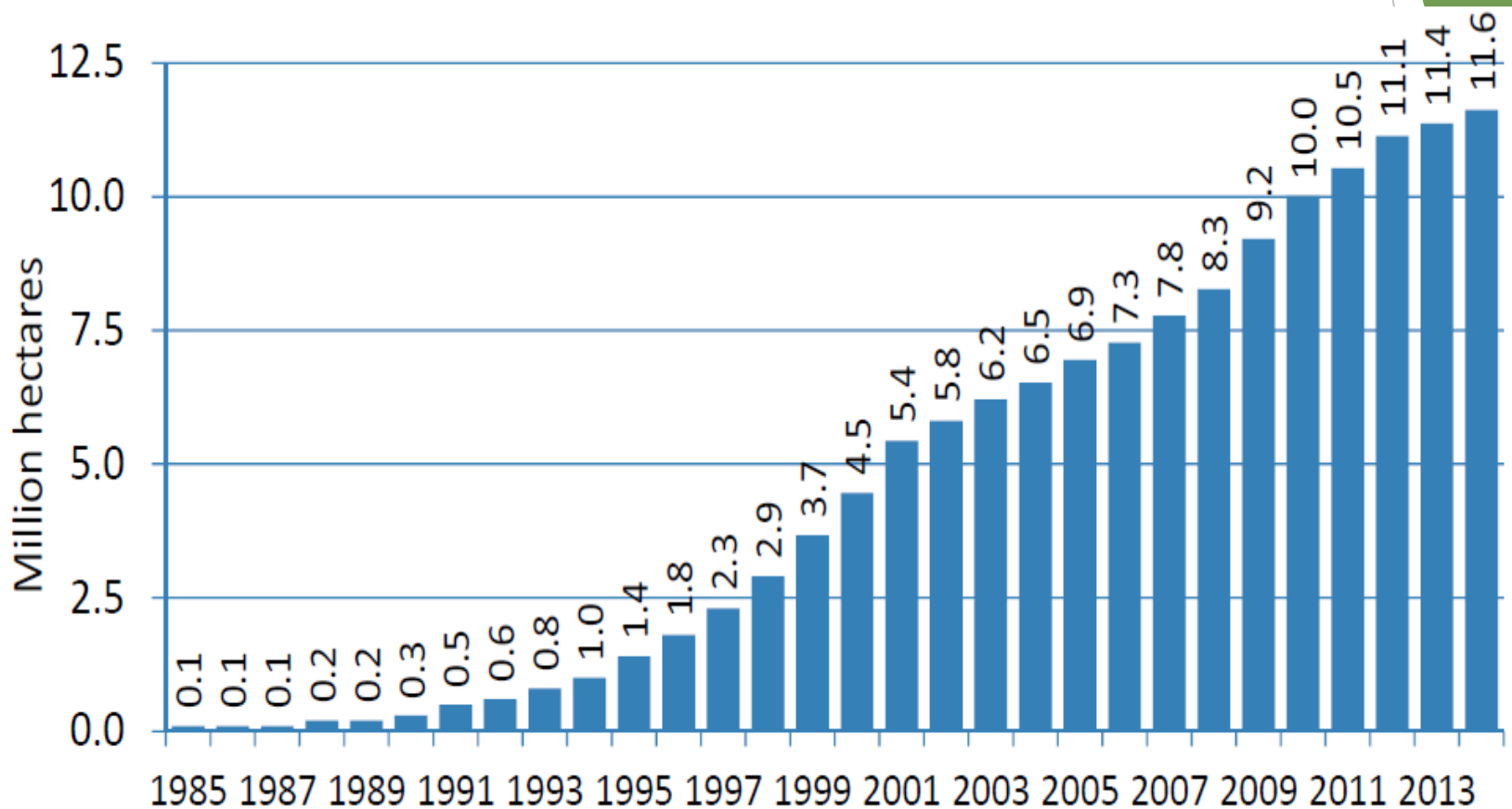
Maailm:

Mahemaa ja -tootjad

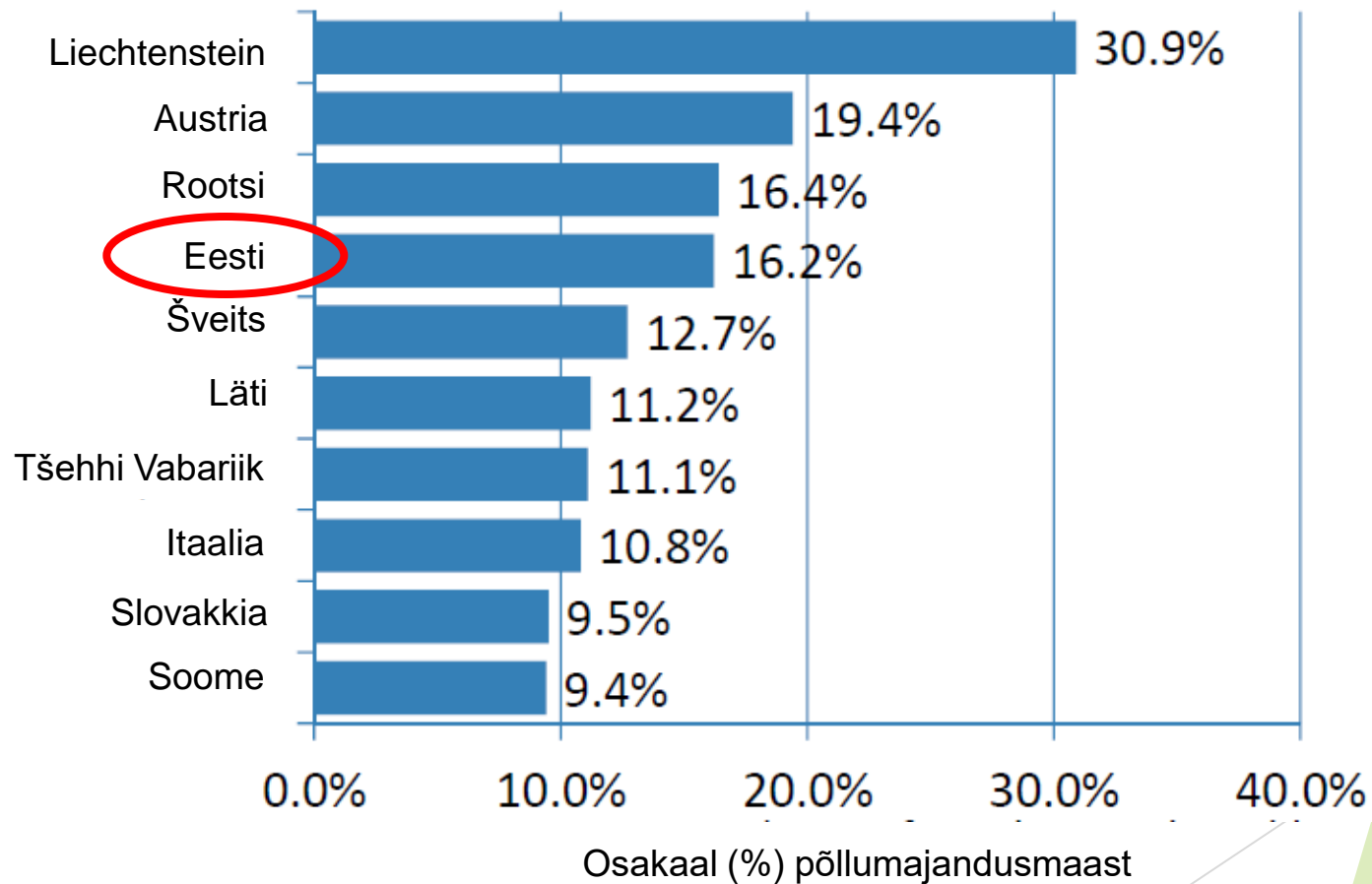
- 2014.a oli maailmas kokku 43,7 mln ha mahemaad (2013.a 43,1), sellest Austraalias 17,3
- Euroopas 11,6 mln ha mahemaad e 2,4% kogu põllumajandusmaast (2013.a 11,4 mln ha). Pind suureneb iga aastaga, kuid palju aeglasemalt kui mahetoidu turg
- Euroopas on kõige rohkem mahepõllumajandusmaad Hispaanias, Itaalias, Prantsusmaal, Saksamaal ja Poolas
- Lisaks on tunnustatud 37,6 mln ha looduslikke alasid (sellest Soomes 9,1 mln ha)
- Mahetootjaid oli maailmas ca 2,3 miljonit, neist üle $\frac{3}{4}$ arengumaades
- Euroopas on 330 000 mahetootjat, kõige rohkem Itaalias, Hispaanias ja Poolas

Euroopa:

Mahepõllumajandusmaa 1985-2014

Euroopa: mahemaa suurimad osakaalud põllumajandusmaast 2014

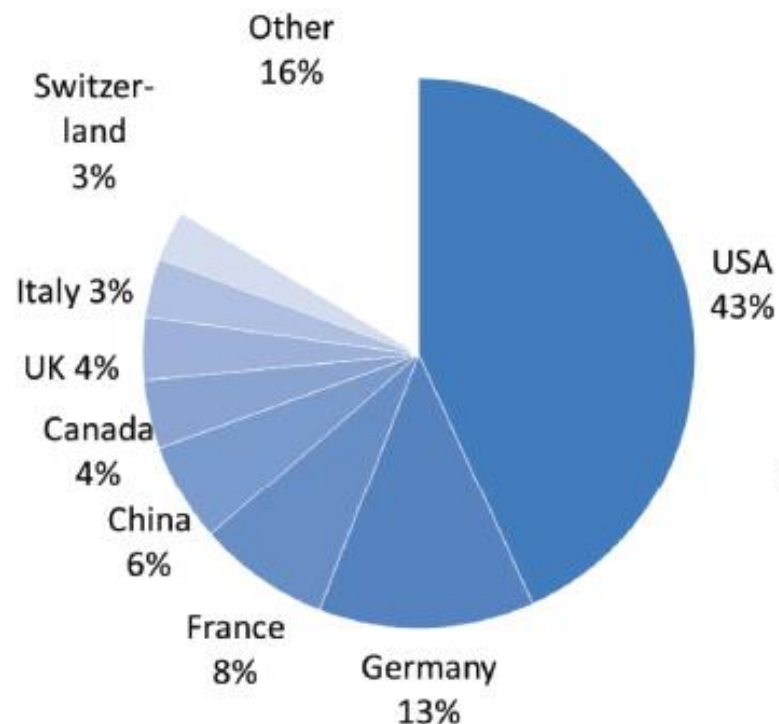
Maailm: mahetoidu turg

- Turu maht 2014.a ca 60 mld euro (2013.a 54,2 mld eurot).
- Kõige suurem turg USAs - 2014. a 27,1 mld eurot
- Euroopa mahetoiduturu maht 2014. a ca 26 mld eurot, suurim turg Saksamaal 7,9 mld eurot, järgnesid Prantsusmaa 4,8, UK 2,3 ja Itaalia 2,1 mld eurot
- Mahetoidu turg suurenes 2014. a Euroopas 7,6% (riigiti väga erinev), USAs 10 % (2013.a 11%)
- 2015. a andmeid alles kogutakse. Rootsi +39%, Holland 11,5%, Saksamaa +11%, Taani +10%, Prantsusmaa +10%
- 2016. a I pa andmed näitavad samuti kiiret kasvu, nt Taani +17,8%
- Kiiresti suureneb mahesupermarketite arv (nt Saksamaal, Prantsusmaal, Itaalias, USAs)
- Paljudes riikides on suure turuosaga munad (nt Taanis 29%), beebitoit, köögiviljad, piim (nt Soomes 15%) ja piimatooted (nt Taanis 29%)
- Mahetooraine puudus, tootjamaad ja tarbijamaad

Maailm: mahetoidu jaemüük 2014 - kokku ca 60 mld EUR

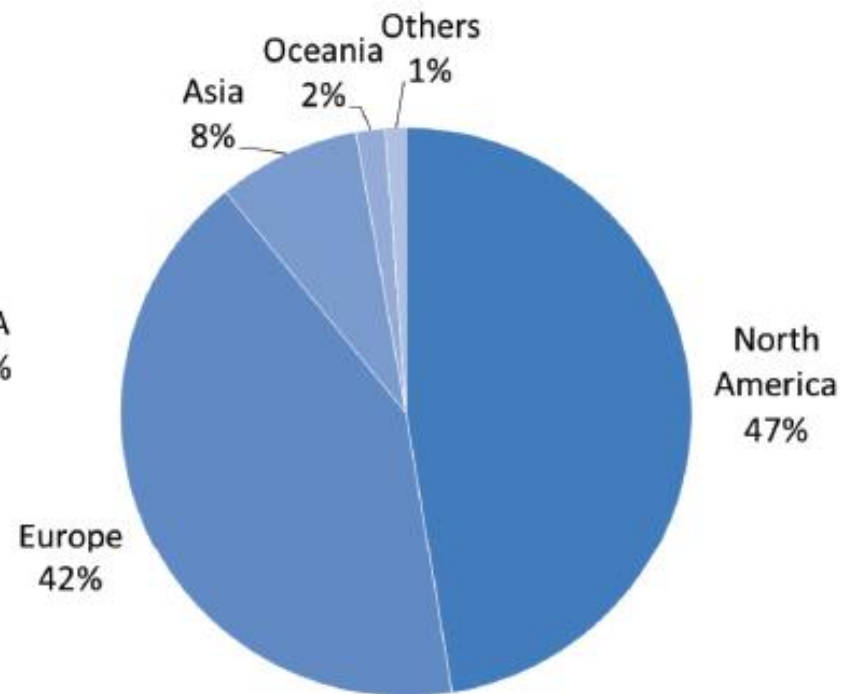
Global market: Distribution of retail sales value by country 2014

Source: FIBL-AMI survey 2016, based on retail sales with organic food

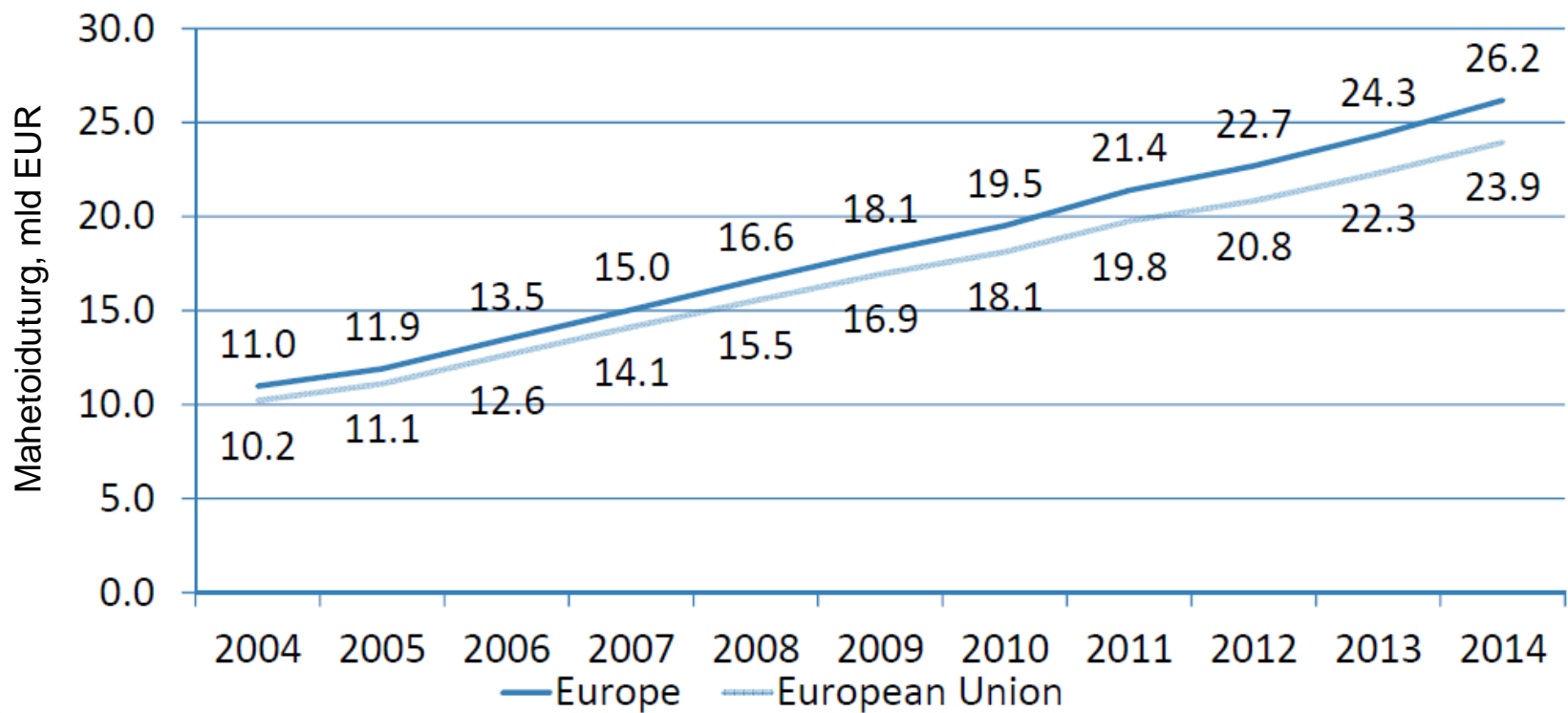
Global market: Distribution of retail sales value by region 2014

Source: FIBL-AMI survey 2016, based on retail sales with organic food

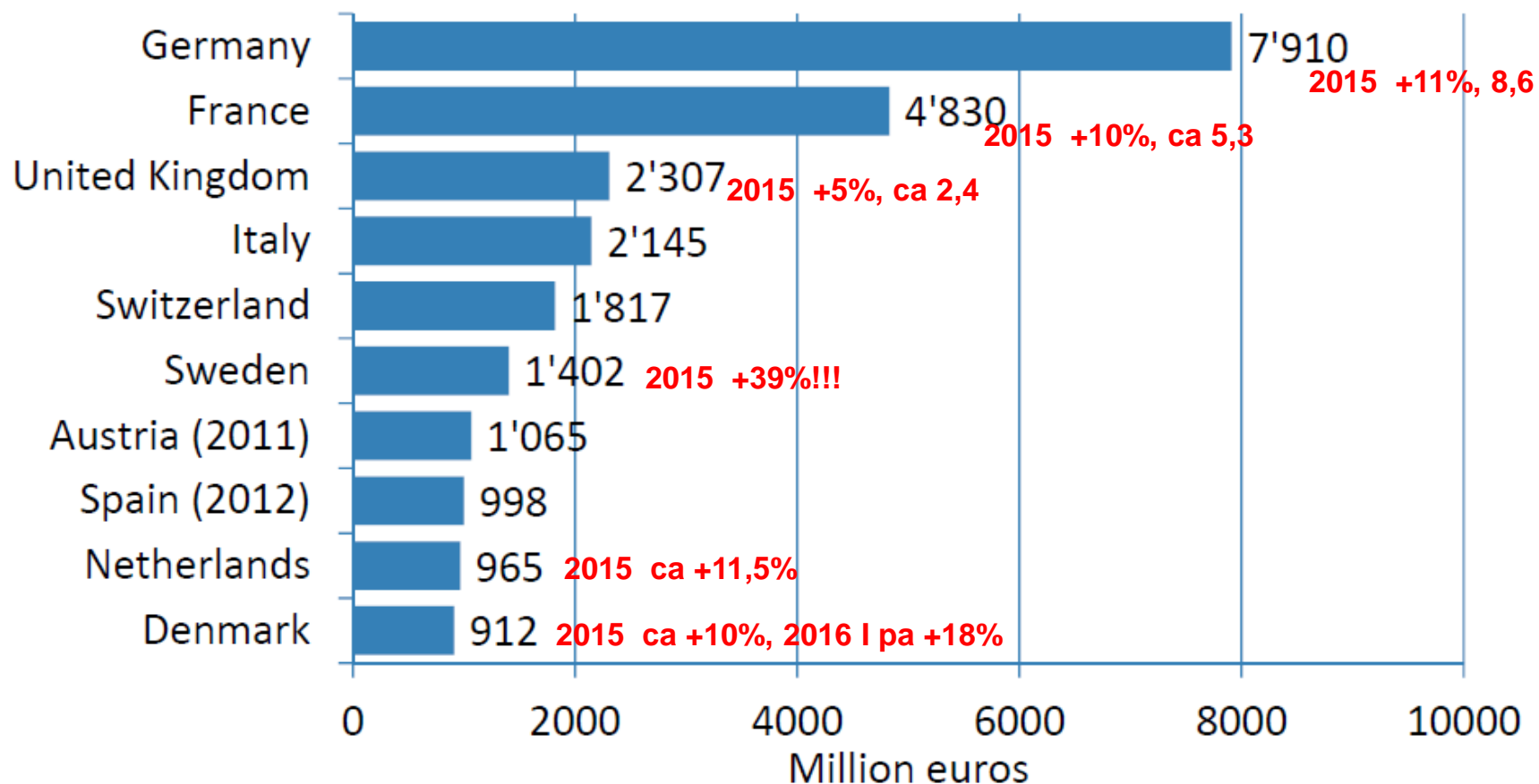

Euroopa: mahetoidu turumahu suurenemine 2004-2014

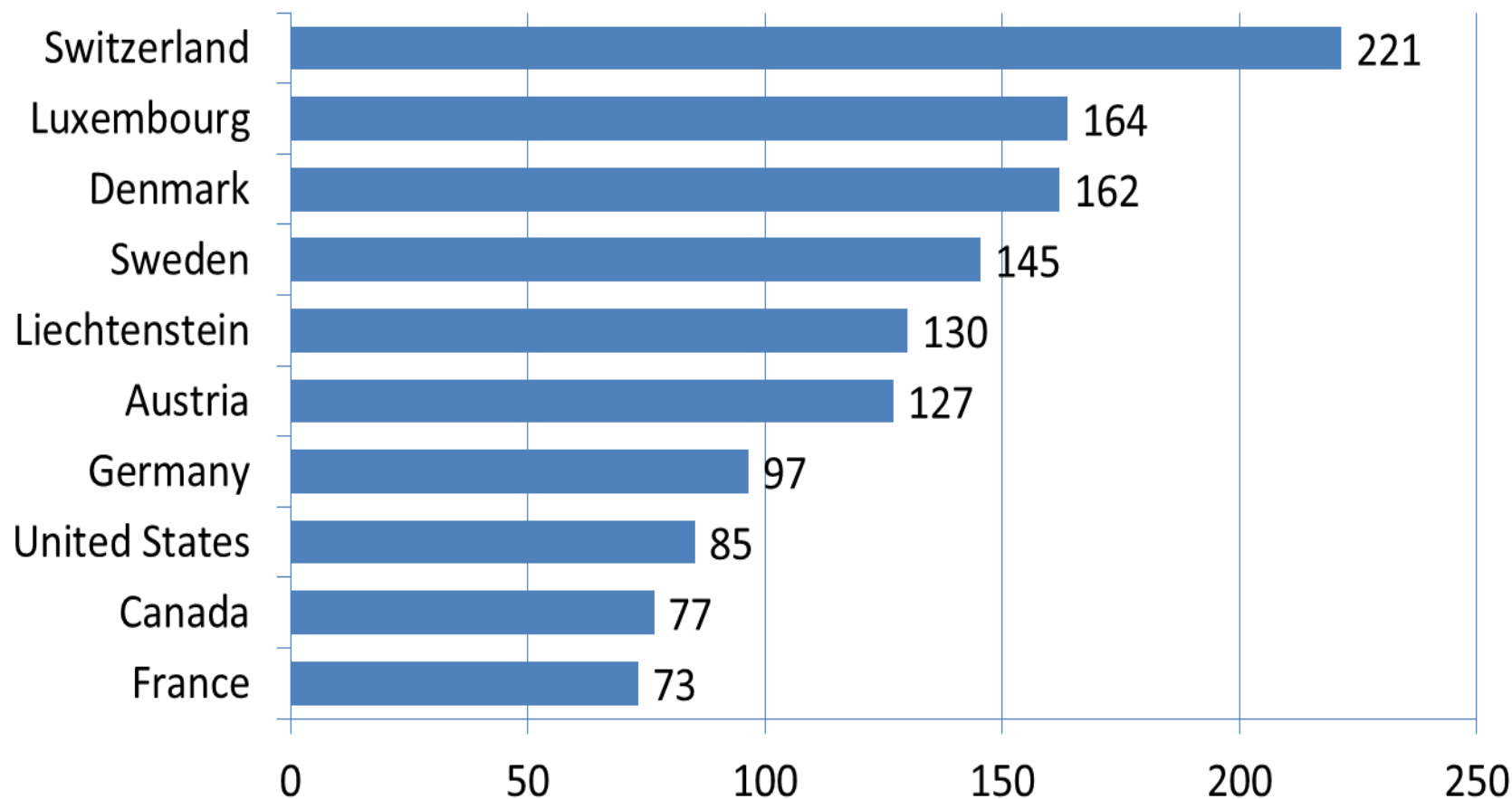
Euroopa:

mahetoidu jaeturu mahud 2014

Euroopa:

mahetoidu tarbimine 2014 (EUR/in kohta)

Näide - Rootsi (1)

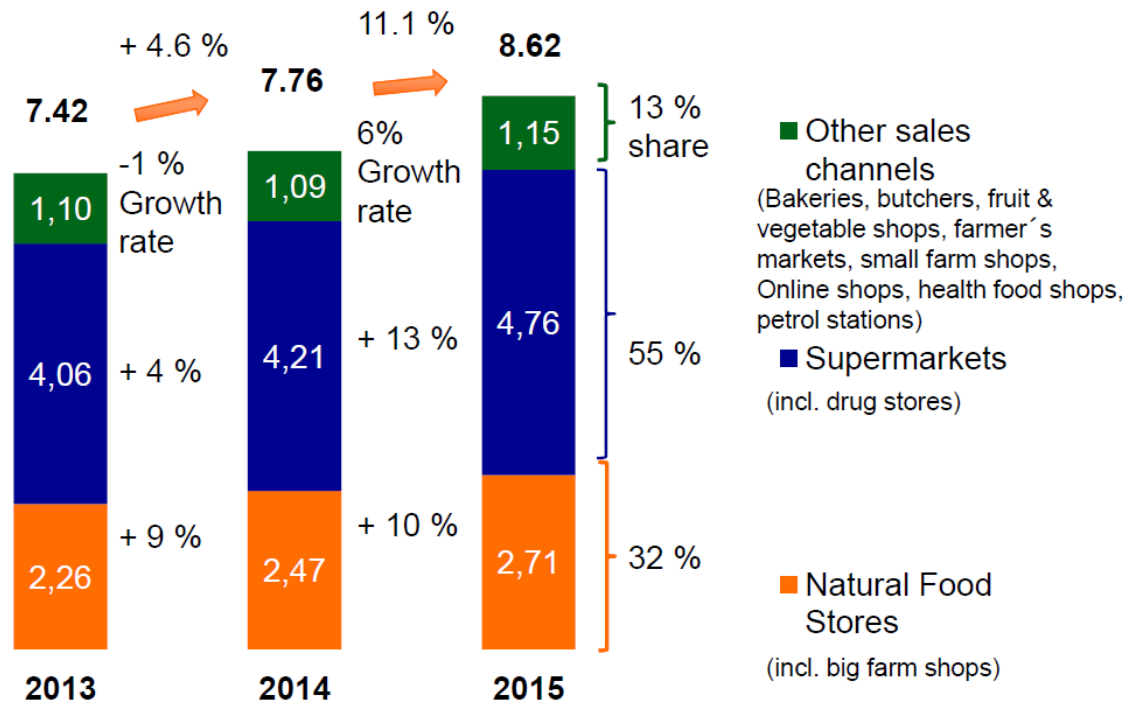
- Hüppeliselt arenev mahetoiduturg:
  - 2012 - 9,9 mld SEK
  - 2013 - 11,2 mld SEK, + 13%
  - 2014 - 15,5 mld SEK, + 38%
  - 2015 - 21,5 mld SEK, + 39%
  - 2016 - I pa +23% (esialgsed andmed)
- Mahetoidu osa praegu ca 9%
- Jaemüügikanalitest domineerivad kauplusketid (ca 87%)
- Suuremates kaupluskettides 2015. a: ICA +50% (maht 6,8 mld SEK), Axfood +43% (s.h säästukett Willy´s), Coop +19%, Systembolaget +69% (2014 +83%, 3,4 mld SEK)
- Praktiliselt kõik kauplusketid (ka säästukauplused) on seadnud endale mahetoiduga seotud eesmäärke, nt Coop 20% 2020.a (praegu 9,2%)
- Eriti suur on tarbijate nõudlus kodumaise mahetoidu järele

Näide - Rootsi (2)

- Suurenenud on kõigi tootegruppide müük, kuid eriti just köögivilja ja puuvilja, õlu, alkoholivabad joogid ja vein, munad, piimatooted, beebitoit (nt Coop-is juba üle poole kogu beebitoitu müügist)
- Kiire arengu peamiseks põhjusteks peetakse:
  - Üldist tervisliku eluviisi ja toitumise trendi
  - Tarbijate kiiresti suurenevat huvi toidu päritolu vastu
  - Tarbijate järjest suurenevat huvi puhta keskkonna ja loomade heaolu vastu
  - Mahepõllumajanduse positiivset kuvandit meedias
  - Riigi ja omavalitsuste soosivat suhtumist ja nt ühiskondlikus tootlustuses eesmärkide seadmist mahetoidu laialdaseks kasutamiseks (mitmetes omavalitsustes juba üle 50% v selle lähedal, nt Vellinge, Lund, Borlänge, Södertälje, Eskilstuna)

Näide - Saksamaa

Mahetoidu müük (v.a toidlustusse)

source: Arbeitskreis Biomarkt auf Basis von GfK, Nielsen, BioVista und Klaus Braun

© AMI 2016 www.AMI-informiert.de

2015:

- Alapakkumine – piim, sealiha
- Vegan/vegetaar buumi aeglustumine
- Suureks probleemiks tooraine nappus
- Toodete valiku kiire laienemine kaupluskettides (eriti *discounterites*)

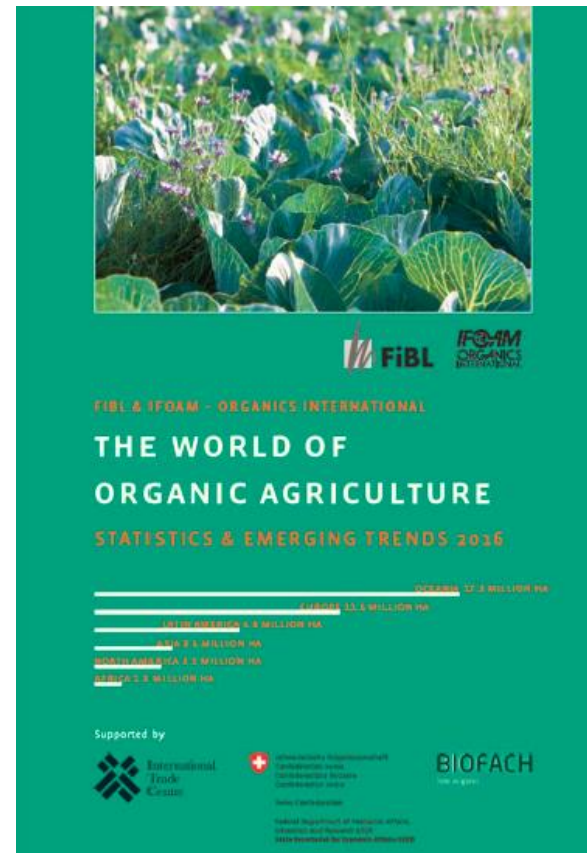
Info mujal toimuva kohta

www.organic-world.net

<http://organic-market.info/>

The World of Organic Agriculture 2016

www.organic-world.net/yearbook/yearbook-2016.html

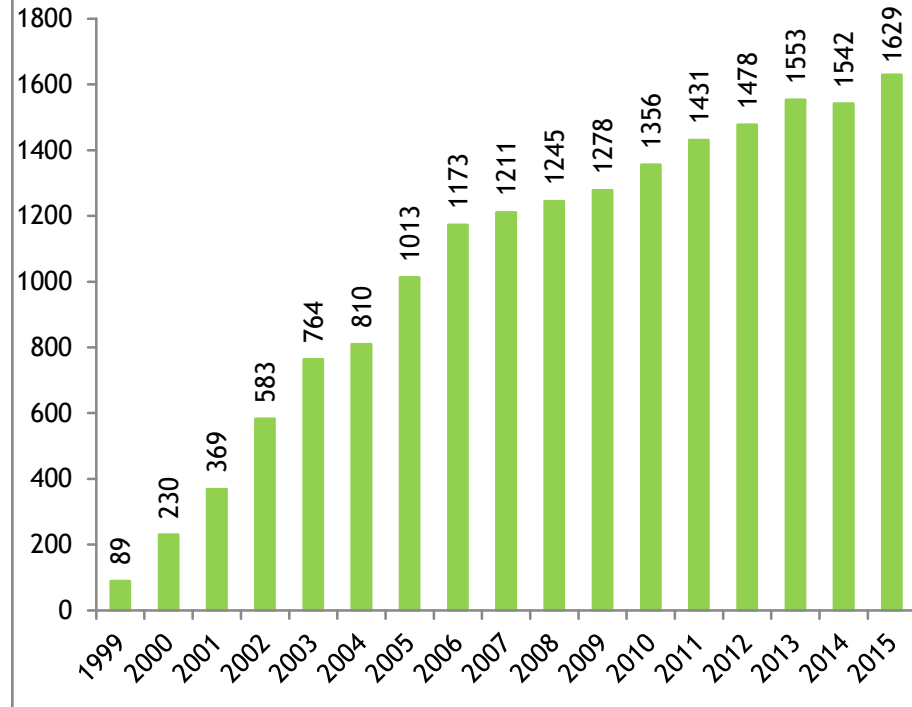
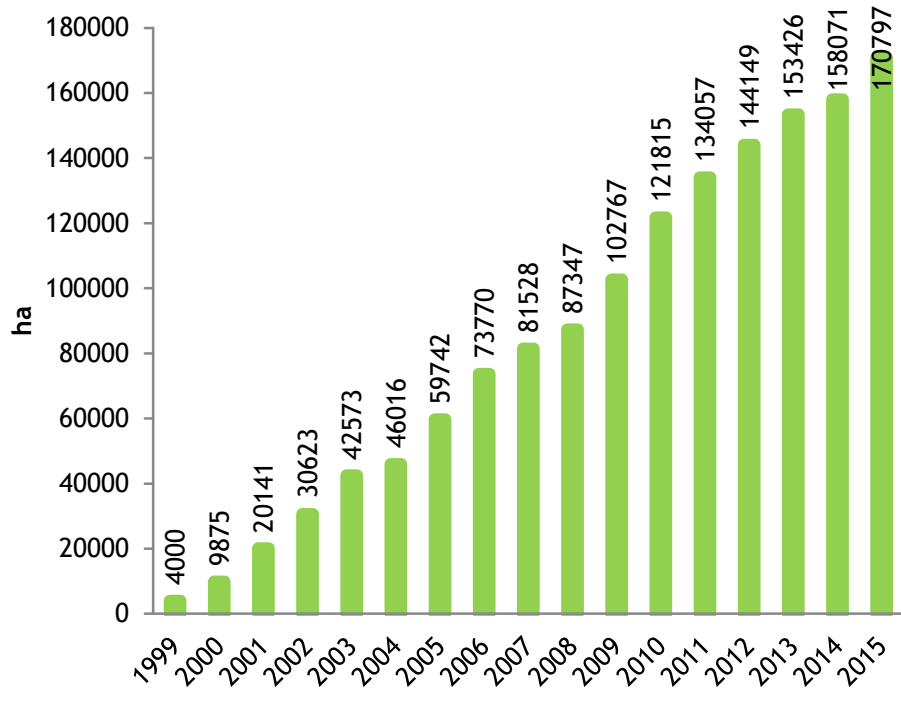
The background features abstract, overlapping green geometric shapes in various shades, including light lime green, medium green, and dark forest green. These shapes are primarily located on the right side of the page, creating a modern, layered effect. The text is positioned on the left side of the page, set against a plain white background.

Mahetootmine ja mahetoidu turg MEIL

Eesti:

mahemaa ja mahetootjad 1999-2015

- ▶ Kokku mahemaad 170 797 ha, ca 17% kogu põllumajandusmaast
- ▶ Lisaks üle 93 000 ha looduslike korjealaid
- ▶ Mahetootjaid oli 2015. a lõpu seisuga 1629
- ▶ 2016. a lisandus nii tootjaid kui mahemaad, täpseid andmeid veel pole

Mahekultuuride pinnad (ha) ja maheloomad 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
Teravili kokku	23 626	23 090	27 182	28 098
Kaunvili	1 916	2 299	3 228	3 981
Tehnilised kultuurid	3 077	3 439	4 424	3 997
Kartul	208	199	205	216
Avamaa köögivili	109	132	115	129
Maasikas	31	36	31	27
Viljapuuaed	507	499	475	493
Marjaaed	1 057	1 170	1214	1305

	2012	2013	2014	2015
Veised, sh	31 431	35 582	37 000	41 744
lüksilehmad	2 937	2 609	2 100	1966
Lambad	48 314	47 566	49 000	54 470
Kitsed	1 108	1 245	1 300	1566
Sead	1 139	890	1 400	818
Kodulinnud, sh	30 648	28 582	42 000	33 799
munakanad	9 051	16 820	33 000	23 360
Mesilased (perede arv)	864	1 510	1 600	1996

Mahetoodete töötlemine

Eestis

- ▶ Mahepõllumajanduse registris 311 käitlejat (24.11.2016, sisaldab lisaks töötlejatele ka hulgimüüjaid, pakendajaid).
- ▶ Töötlejaid on üle 120. Suurem osa on väiketöötledjad. Ligi 50 mahetootjat, kes tegelevad ka töötlemisega
- ▶ Kõige rohkem marja-, puuvilja- ja köögiviljatöötledjaid, järgnevad tera- ja kaunviljade töötledjad, pagari- ja kondiitritoodete valmistajad
- ▶ Esimesed suuremad ettevõtted on alustanud mahetoodete valmistamisega (nt Salvest, Saaremaa Piimatööstus, Liviko)
- ▶ Jätkuvalt väga vähe loomsete saaduste töötledjaid

Mahetoidu turustamine: üldised suundumused (1)

- ▶ **Tarbijate nõudluse ja meedia tähelepanu kiire suurenemine viimastel aastatel**
- ▶ **Mahetoidu müügimahtude kiire suurenemine**
- ▶ Mahetoodete sortimendi (k.a kodumaise) suurenemine. Kodumaiseid mahetooteid 2015. a üle 1300 (EKI, 2016)
- ▶ Kodumaistest loomsetest saadustest müüakse kahjuks jätkuvalt suur osa (ca 70%) tavatöötlejatele või elusloomadena välismaale. Maheviitega müügi osa suureneb siiski pidevalt

Mahetoidu turustamine: üldised suundumused (2)

- ▶ Jaeturul müüdavast mahetoidust suur osa pärit teistest riikidest (spetsialiseerunud kauplustes kodumaise mahetoidu osa vaid 10-25%)
- ▶ Mahetoodangu ekspordi (k.a EL-sisene) suurenemine
- ▶ Restoranide ja lasteasutuste huvi. Järgmisest aastast uus riiklik märk

Maheoidu turustamine: eksport

- ▶ Peamiselt taimseid tooteid, nt teravili, kaunvili, õlikultuurid, rapsikook, jahu-, pasta- ja pagaritooted, alkohol, puu-, köögivilja- ja marjatooted, taimeteed. Sel aastal ka õunu, söögipeeti
- ▶ EKI 2015. a uuringu põhjal eksporditi maheviitega vähemalt 14,4 mln euro eest, sellest ca pool moodustas teravili. Lisaks eksporditi ilma maheviiteta rohkem kui 4 mln euro eest maheloomi

Mahepõllumajandusele viitamine mahetoodangu turustamisel 2014

	Mahedalt viidatud toodangu müügi- käive (tuh eur)	Osakaal tootegrupi müügis (%)	Mahedalt viidatud toodangu osakaal müügis (%)	Mahedalt kasutuses oleva toodangu osakaal kogu- toodangus (%)
Kokku loomsed saadused	2 768	100	30	32
Piim	736	27	17	21
Liha	1 496	54	32	33
Mesi	193	7	62	62
Munad	344	12	86	86
Kokku taimsed saadused	7 706	100	96	97
Teravili	3 874	50	98	98
Tehnilised kultuurid	1 526	20	95	95
Kaunvili	963	12	100	99
Kartul	377	5	85	87
Köögivili	481	6	96	90
Puuvili ja marjad	434	6	79	72
Kõik kokku	10 473		60	75

Allikas: EKI

Näiteid kodumaistest mahetoodetest

Toodete ja tavatoodete jaehinna erinevused (EKI 2016)

Tooted	Sept 2015	Märts 2016	Muutus % +/-
Piimatooted			
Mahepiim 4% (1 liiter)	1,26	1,19	-5,2
Tavapiim 3,5% (1 liiter)	0,77	0,90	16,9
Tavatäispiim (1 liiter)	0,96	1,12	16,7
Maitsestatamata mahejogurt (400g pakend)	2,42	2,20	-9,3
Maitsestatamata tavajogurt (ca 400-500g pakend)	2,81	2,98	5,9
Mahekohupiim vaniljega	5,94	5,96	0,4
Tavakohupiim vaniljega	3,48	3,97	14,0
Munad			
Mahe muna M (10 tk)	3,24	3,10	-4,4
Tavamuna M (kodumaine, 10 tk)	1,43	1,36	-4,9
Lihatooted			
Mahelihaveise hakkliha jahutatud	8,03	8,92	11,0
Tavalihaveise hakkliha jahutatud	7,46	9,04	21,2
Mahelihaveise antrekoot	12,59	12,60	0,0
Tava lihaseise antrekoot (laagerdatud)	-	11,99	-
Mahelihaveise välisfilee	15,32	19,99	30,5
Tava lihaseise välisfilee (laagerdatud)	11,49	15,18	32,1
Mahelihaveise kuubikud	13,31	15,90	19,5
Tavalihaveise kuubikud, strogonov, guljašš	12,86	11,53	-10,3
Mahetäissuitsuvorst	-	21,41	-
Tavatäissuitsuvorst	-	13,13	-

Tooted	Sept 2015	Märts 2016	Muutus % +/-
Teravilja- ja jahutooded			
Mahenisujahu (püül)	2,13	2,16	1,2
Tavanisujahu (k.s, suurtootja)	0,62	0,62	0,0
Tavanisujahu (väiketootja)	-	1,29	-
Mahetäistera nisujahu	-	1,78	-
Tavatäistera nisujahu (väiketootja)	-	1,29	-
Tavatäistera nisujahu (suurtootja)	-	0,87	-
Mahe rukkijahu	2,09	2,05	-1,9
Tavarukkijahu (suurtootja)	0,75	0,63	-15,6
Mahetäistera rukkijahu	-	1,67	-
Tavatäistera rukkijahu (väiketootja)	-	1,27	-
Tavatäistera rukkijahu (suurtootja)	-	0,63	-
Mahetäistera odrajahu	-	1,75	-
Tavatäistera odrajahu (väiketootja)	-	1,29	-
Kartul			
Mahe kartul (lahtine)	0,79	0,91	15,2
Tavakartul (lahtine)	0,24	0,34	41,8
Mahe kartul (pakitud)	1,03	1,19	15,5
Tavakartul (pakitud)	0,76	0,77	1,2
Köögivilid			
Mahe porgand (lahtine)	2,53	1,74	-31,2
Tavaporgand (lahtine)	0,28	0,31	10,7
Mahe porgand (pakitud)	3,59	2,34	-34,8
Tavaporgand (pakitud)	1,07	0,95	-11,2
Mahe peet	2,00	1,66	-16,8
Tavapeet	0,41	-	-

Toodete ja tavatoodete jaehinna erinevused (EKI 2016) (2)

Tooted	Sept 2015	Märts 2016	Muutus % +/-
Puuviljad ja marjad			
Maheõun	3,14	3,20	1,9
Tavaõun (kodumaine)	2,25	-	-
Maheastelpajumoos	12,66	12,94	2,2
Tavaastelpajumoos	-	19,44	-
Mahemaasikamoos	14,74	14,34	-2,7
Tavamaasikamoos	5,98	6,46	8,0
Mahe õunamahl naturaalne (0,75-1-liitrine)	3,71	4,81	29,7
Tavaõunamahl naturaalne (0,75-1-liitrine)	-	3,39	-
Tavaõunamahl kontsentr. mahlast (1-liitrine Eesti)	1,15	1,08	-5,9
Mesi			
Mahemesi (0,4-0,5 kg pakendid)	16,95	16,15	-4,7
Tavamesi (0,4-0,5 kg pakendid)	9,90	10,06	1,6
Maitse- ja ravimtaimed, -teed**			
Mahekibuvitsatee, -marjad (10 g)	0,33	0,32	-0,7
Tavakibuvitsatee, -marjad (10 g)	0,48	0,38	-21,6
Mahekummelitee (10 g)	1,18	0,80	-32,6
Tavakummelitee (10 g)	0,76	0,85	11,5
Mahepiparmünditee (10 g)	1,15	0,84	-27,2
Tavapiparmünditee (10 g)	1,13	0,90	-20,8
Õlid			
Maherapsiõli	6,78	10,40	53,4
Tavarapsiõli (suurtootja)	-	1,77	-
Tavarapsiõli (väiketootja)	-	5,79	-

Toodete ja tavatoodete jaehinna erinevused 2015 (allikas:EKI 2016)

Mahetoode	Tavatoode	Mahetoote hind (tavatoode=100)
Piimatooted		
Mahepiim (1-liitrine pakend)	Tavapiim $\geq 3,5\%$ (1-liitrine pakend)	164
Mahepiim (1-liitrine pakend)	Tavatäispiim (1-liitrine pakend)	131
Maitsestatamata mahejogurt (400g pakend)	Maitsestatamata tavajogurt (~400g pakend, suurtootja)	86
Mahekohupiim vaniljega	Tavakohupiim vaniljega (suurtootja)	171
Mahejuust (poolköva)	Tavajuust (poolköva, suurtootja)	182
Mahevõi	Tavavõi (82%, suurtootja)	219
Munad		
Mahemunad M	Tavamunad M (Eesti)	227
Mahemunad L	Tavamunad L (Eesti)	228
Lihatooted		
Mahelihaveise hakkliha jahutatud	Tavalihaveisehakkliha jahutatud	108
Mahelihaveise välisfilee jahutatud	Tavalihaveise välisfilee jahutatud	133
Mahelihaveise sisetükk jahutatud	Tavalihaveise tagaosasisetükk jahutatud	132
Mahelihaveise välistükk jahutatud	Tavalihaveise tagaosavälistükk jahutatud	112
Mahelihaveise kuubikud jahutatud	Tavalihaveise guljašš, stroganov jahutatud	100
Teravilja- ja jahutooted		
Mahenisujahu (püül)	Tavanisujahu (kõrgem sort, suurtootja)	344
Maherukkijahu (püül)	Tavarukkijahu (suurtootja)	279
Maheodrajahu	Tavaodrajahu (suurtootja)	219
Mahekaerahelbed	Tavakaerahelbed (suurtootja)	170
Mahekamajahu	Tavakamajahu	377
Mahetatar	Tavatatar (pakendaja)	226
Pagari- ja kondiitritooted		
Maheleib	Tavaleib	215
Maheleib	Tavaleib käsitöö	127
Mahetäisteraröst	Tavatäisteraröst	170

Kust leida infot mahetootjate ja -töötajate ning mahetoidu turustajate kohta?

PÕLLUMAJANDUSAMET

Põllumajandusametist Uudised Valdkonnad Kontaktid Dokumentiregister Tööpakkumised Trükised Teabenõue

Valdkonnad

- « Aiandustooted
- « Maaparandus
- « Seemned
- « Taimekaitse
- « **Mahepõllumajandus**
  - Avalikud teenused
  - Õigusaktid
  - Riiklik järelevalve
  - **Mahepõllumajanduse register**
    - Arhiiv
    - Dokumentid
    - Riigilõiv
    - Mahepõllumajanduslik tootmine ja käitlemine

Mahepõllumajanduse register (tootjad)

- Mahepõllumajanduse register (käitlejad) 2016
- Mahepõllumajanduse register (söödakäitlejad) 2016
- Kehtetuks tunnistatud mahepõllumajandusettevõtted 2015
- Kehtetuks tunnistatud mahepõllumajanduskäitlejad 2016
- Kehtetuks tunnistatud mahepõllumajandussöödakäitlejad 2016

Mahepõllumajanduse register, vt www.pma.agri.ee

Käitlemine:
Ladustamine
Üksnes turuleviimine
Pakendamine
Ettevalmistamine (töötlemine)

Info:

Mahepõllumajanduse
register: www.pma.agri.ee

Üldine info
mahepõllumajanduse kohta,
viited seadusandlusele
www.maheklubi.ee

Uudised ja lingid
ka Maheklubi
Facebookis

Maaeluministerium
<http://www.agri.ee/et/eesmargid-tegevused/mahepollumajandus>

maheklubi

Tootjale Töötlejale Tarbijale Toitlustajale Turustajale

otsi

- › Mahepõllumajandus
- › Kust mahetoitu osta?
- › Mahetoidu märgistus
- › Uudised
- › Sündmused, koollitused
- › Mahepõllumajanduse Koostöökogu
- › Õigusaktid, järelevalve, riigiasutused
- › Uuringud, projektid
- › Lingid
- › Mahepõllumajanduse Leht
- › Teadmussirde programm

Sündmused

« November 2016 »

E	T	K	N	R	L	P
	1	2	3	4	5	6

Mahetoit - hea sinule, hea loodusele

Miks eelistada mahetoitu?

- › Mahetoit on tervislik, sealt võib leida rohkem vitamiine, antioksüdante ja organismile vajalikke mineraalaineid kui tavatoidust.
- › Mahetoit ei sisalda organismile kahjulikke sünteetiliste taimekaitsevahendite jääke. Samuti pole mahetoidus pärlilikult muundatud organisme (GMO) ega nende saadusi.
- › Mahetoidus pole kunstlikke värv- ja lõhnaaineid ega kauast säilimist soodustavaid aineid, mis võivad põhjustada mitmesuguseid tervisehäireid.

› **Loe edasi siit**

Viimased uudised

Katrin Noorkõiv - riigiametnikust lihatöösturiks
28.11.16
Katrin Noorkõiv jagab oma teise elu kolme etappi - töö riigisektoris, lihaisekasvatuse Sentafarmis ja MTÜ Liivimaa Lihaveis loomine ning nüüdsest ka Lihade Lihatööstuse OÜ asutajana.

Vaata videot!

Tänan!